

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za Dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6 I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrek. Naročnina letno 60 Din. za izposojnino 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, v ak. posebe. Pošt. štev. 11.197. Telefon 3112

SUPANČIČ DRAGO, Ljubljana:

Ekskurzijski odsek (EO) JUU.

Nekaj misli pred ustanovitvijo.

Dosedanji članki o EO v »Učit. Tovarišu«, ki so bili vedno le bolj poljudnega značaja in dejstvo, da nam je tak odsek res neobhodno potreben, so me dovedli do tega, da tudi jaz napišem par stavkov o EO in kako si ga zamišljam. Pripominjam, da bom skušal navesti, kar so že v praksi poizkusili ekskurzisti in njih voditelji iz CSR in tudi ono, kar sem sam preizkusil ob priliki naših izletov in izletov iz sosednih držav k nam. — Zdi se mi, da je bilo do danes dovolj onega — s čemer se naredi razpoloženje za solidno delo, čas pa hiti, bližajo se počitnice in z njimi obračun dela v EO, v obliki dobro pripravljenih ekskurzij v vse kraje. — Preden pa pridemo do ekskurzij, moramo vendar pregledati, kakšen naj bo delokrog našega EO.

EO naj bo odsek JUU, kakor drugi slični odseki, kot: radio, Mladinska Matica, Pevski zbor itd., ki ima svoj odbor izvoljen od skupščine JUU. Ta odbor naj sestoji iz: načelnika, podnačelnika ali podnačelnice, tajnika, blagajnika in 3 odbornikov. Odsekov odbor pokliče k sodelovanju »vodje ekskurzij«, to so tovariši in tovarišice, ki znajo organizirati po navodilih odbora EO posamezna potovanja. Čim več potovanj — temveč vodij ekskurzij. Vsak vodja organizira eno izmed nameranih potovanj. Pod organiziranjem potovanja je mišljeno, da pripravi vse podrobnosti, ki so v zvezi s potovanjem: n. pr. vožnjo, hrano, stanovanje, ogled znamenitosti, pripravi literaturo za spoznavanje prepotovanih krajev, sestavi proračun za minimalno in maksimalno število udeležencev, razdeli vsoto proračuna na posameznike itd. Ko so posamezna potovanja od voditeljev natančno preštudirana in preračunana, referira vsak voditelj na skupnem sestanku voditeljev o svojem potovanju. Tu bo vsakdo dobil še marsikako praktično smernico za potovanje. Ko je elaborat sprejet na tem sestanku, se predloži odboru EO, ta pa v končno odobritev sekciji JUU. Po tej odobritvi razpiše odbor EO posamezna potovanja vsaj tri mesece prej v vseh stanovskih glasilih Jugoslovenskega učiteljskega združenja z natančno označeno smerjo potovanja in ceno, ki se ne sme v nobenem slučaju preokračiti. Zaradi smeri potovanja bo najboljše, da se priobči začetkom šolskega leta vprašanje v »Učit. Tovarišu«. Na podlagi odgovorov se potem odloči za smer.

telj — član JUU — žena ni učiteljica? Žena se šteje kot učiteljica in članica JUU.

Naloga EO naj bi pa ne obstojala samo v organiziranju ekskurzij, ampak naj bi razvila večji obseg. Zdi se mi, da bi bil EO skoraj primoran priklopiti svojem delu še marsikaj. Kdo naj organizira bivanje in potovanja po Jugoslaviji posameznim ekskurzijam v prvi vrsti učiteljskim iz tu in inozemstva? EO za moravsko in šlezjsko učiteljsko ima tudi to v svojem delovnem programu. Nadalje naj bo dolžnost EO organizirati raznim društvom in družbam od njih v naprej določena potovanja kakor: razna poučna potovanja za člane tega in drugega odseka JUU, ali za člane enega izmed učiteljskih društev, majniške izlete za učence itd. Če pa hočemo, da bodo inozemci posekali našo domovino, mora skrbeti EO, da zainteresira učiteljsko vseh narodov potom njih stanovskih glasil na lepote in zanimivosti naše domovine s tem, da goji z njimi osebnostne in pismene stike ter skrbi za izmenjavo tujsko-prometnega materiala. Iz propagandnega materiala naj bi se sestavila zbirka, ki bi bila na razpolago šolam v poučne in širši javnosti v informativne svrhe pri izbiri in določevanju posameznih potovanj. Uspešno tujsko-prometno propagando pa zamore vršiti EO tudi s tem, da dobavlja redno snov posameznim drž. združenjem učiteljstva in njih mladinskim listom o zanimivostih in lepotah Jugoslavije.

Vse navedeno je ekskurzijskemu odseku omogočeno, ako si bo svest svoje obširne in za narod in učiteljsko tako pomembne vloge. Odboru bo naloženo veliko delo. Moral bo natančno preštudirati in ne pozabiti še drugih potrebnih stvari. Ves uspeh je odvisen od »dela«. EO bo moral skrbeti, da bo dovoljno zainteresiral učiteljsko, oblasti in javnost za svoje delo.

Zbirati bo moral podatke o prireditvah v tu in inozemstvu, ki so velikega pomena in so z njimi zvezane večje ugodnosti na potovanju, pri potnih listih, dostop do znamenitosti itd. (menim s tem razne razstave, vselejme, festivale itd.). Skrbeti, da se vrše predavanja od učiteljskega v vseh tujsko-prometnih krajih Jugoslavije z namenom, kako tujski promet obdržati in povečati. Ljudstvo je treba vzgojiti, kako naj postopa s tujci!!!! Da pa bo omogočeno učiteljsko preiskrbi res dobra predavanja, je tudi dolžnost EO, da zbira potom učiteljske podatke

Voditelji ekskurzije češkoslovaških učiteljev, ki so se mudili v letošnjem poletju na Bledu, med njimi (prvi od leve) predsednik J. Mlejnek, (druga od leve) inspektorica

šol — Čehinja po rodu — Madilene Veverka iz Los Angelesa, slede odborniki E. O. za učiteljsko na Moravskem in v Šleziji, in zastopnika JUU za Dravsko banovino.

Kdo se bo smel udeleževati teh potovanj in kako? Zabavnih ekskurzij se bo lahko udeleževal vsak učitelj(ica) in vsakdo drugi, katerega predlaga učitelj(ica) ter ga odbor sprejme. Pedagoškim ekskurzijam bodo lahko prisostvovali samo učitelj(ice) in izvrševalci njemu sorodnih poklicev — na predlog učiteljskega. (V ekskurzijah češkoslovaških učiteljev so bili zastopani vsi poklici: profesorji, inženjerji, zdravniki, uradniki itd. — znak, da je njihov EO na dobrem glasu in da ima obliko in sloves večje in dobre potovalne agencije). — Ko bodo potovanja razpisana, se lahko vsakdo prijavi in pošlje prijavnino kot kavejlo. Znesek, določen za potovanje, plača v določenem roku. Po potovanju pa preneha vsaka potovalna obveznost napram EO. — Na ta način ni potrebno članstvo, če ni potovanj, čimveč potovanj, temveč članov EO. Razumljivo je, da bodo imeli člani JUU ugodnosti v tem, da bodo plačali manjšo prijavnino. Član JUU s svojo članarino že sedaj in ves čas podpira EO, med tem ko bi nečlan užival samo koristi. Izjeme naj bi veljale samo zakoncem in bližnjim sorodnikom, od katerih je eden učitelj. N. pr. mož je uč-

o vrlinah in hibah naših tujsko-prometnih krajev ter jih skuša odstraniti samo, oziroma s pomočjo merodajnih faktorjev.

• Čehoslovaki in Poljaki so v tem že daleč — daleč pred nami in poslednji čas je, da jim vsaj skušamo slediti. Pretekla bodo leta in leta, preden bomo mogli naš EO vsaj deloma tako organizirati, kot ga imajo že naši severni bratje. Vse moramo prilagoditi razmeram naše prve razvojne stopnje in ne delati prevelikih skokov, da se ne bodo pozneje pokazale luknje v temelju. — Eno pa je gotovo, da moramo naš EO postaviti na tedno in široko podlago in da ga ne smemo smatrati samo za posamezne počitnice, »na hitro skupaj zbito« potovalno pisarno, ki bo trenutno služila samo »ahavverjem«, ki imajo v žepu — »pare«.

EO naj bo vseučiteljska in vsenarodna korporacija, narodu in šoli v korist, učiteljsku t. zabavo in izobrazbo!

Naši prosvetni domovi.

(Jutro)

Šola v Senkovturnu.

Dne 11. oktobra je proslavila narodna šola v Senkovturnu 10 letnico svojega obstoja s tem, da je bilo blagoslovljeno popolnoma renovirano šolsko poslopje.

Dvorazredna šola v Senkovturnu je nekdanji grad, ki bo kmalu dočakal 700 letnico.

Po resnem prizadevanju vnetega krajevnega šolskega odbora in šolskega upravitelja A. Inkreta je poslopje tako preurejeno, da ima lepe šolske in stanovanjske prostore, ki ustrezajo vsem modernim zahtevam.

Šola ima prostorno prosvetno dvorano, v kateri se udeležuje pod vodstvom učiteljskega ne le šolska, ampak tudi šoli odrasla mladina.

Šola na Senkovturnu je nov prosvetni dom, na katerega so lahko ponosni domačini in ves kamniški srez. Prepričani smo, da bodo investicije za ureditev tega prosvetnega doma rodile stotere obresti.

Strokovne nadalj. šole v novem obrtnem zakonu.

Novi obrtni zakon, ki je bil proglašen v »Službenih Novinah« 9. t. m. in dobi obvezno moč 4 mesece po objavi, to je 9. marca 1932, vsebuje tudi važne določbe glede strokovnih nadaljevalnih šol.

V občinah, kjer je registriranih najmanj 50 učencev, si bo ban prizadeval, da se osnuje strokovne nadaljevalne šole, ki imajo namen, strokovno in praktično izobraziti učence. Strokovne nadaljevalne šole se morajo osnovati tudi za več občin. Vsi učenci so dolžni, da obiskujejo to šolo. V kolikor ne bi bilo drugega kritja, so občine dolžne, da vzdržujejo strokovne nadaljevalne šole. Za njihovo vzdrževanje se bo uporabljal fond za pomoč tem šolam, uporabljala pa se bo tudi pomoč, ki jo bodo odredile zbornice, obvezna združenja in občine. V kolikor poedinke občine nimajo dovoljnih sredstev za vzdrževanje teh šol, moreta minister za trgovino in industrijo in ban nuditi potrebno pomoč iz svojih kreditov.

V šolah, v katerih je iz obrtniške (odnosno tovarniške) in trgovske stroke po 40 učencev ali če je tolikšno število učencev ženskega spola, ki so obvezani, da obiskujejo šole, se osnujejo posebni oddelki (obrniki, trgovski, moški in ženski oddelki). Ako je zadostno število učencev iz poedinih strok navedenega oddelka, se bodo osnovali še posebni oddelki za take stroke. Ako je v poedinih občinah nad 25, a vendar izpod 50 učencev, se osnujejo po odobrenju bana na breme občine posebni časovni strokovni kurzi (tečajji). Če osnovane strokovne nadaljevalne šole morajo nadaljevati z delom, če

se število učencev začasno zmanjša in pade izpod označenega števila obveznikov; ukiniti pa se morejo samo, če se v času dveh zaporednih let število učencev zniža pod označeno število.

Šolsko izobraževanje učencev v občinah, v katerih ni strokovnih nadaljevalnih šol ali kurzov, bo reguliral minister za trgovino in industrijo v sporazumu z ministrom prosvete tako, da bodo učenci obiskovali višje narodne šole, ki obstojajo v mestih.

Strokovne nadaljevalne šole morejo snovati tudi zbornice, okrožni odbori obrtniških združenj, obvezna združenja, združenja osnovana po zakonu o združenjih, zborih in dogovorih in podjetja. Kadar se osnujejo takšne šole, tedaj se občine lahko osvobodijo obveznosti osnovanja in nadaljnega vzdrževanja šole. V takem primeru se morajo zbornice, okrožni odbori, obvezna in neobvezna združenja in podjetja v vsem držati navodil tega zakona. Prav tako lahko osnujejo posebne kurze (tečaje) zbornice, okrožni odbori, obvezna in neobvezna združenja, podjetja in privatne strokovne osebe. Osnovanje teh šol in kurzov odobri po zaslišanju zbornice ban, ki bo v okviru določil zakona odobral učne načrte.

Osnovanje strokovnih nadaljevalnih šol in kurzov na banovinski ali državni račun in prevzem teh šol pod banovinsko ali državno upravo, bo odobril ban, odnosno minister za trgovino in industrijo. V tem primeru so občine dolžne, da nudijo šolske prostore, kurivo in razsvetljavo.

Splošne vesti.

— Božične počitnice. Ministrstvo prosvete je odredilo, da trajajo božične počitnice od včeraj 24. decembra 1931 do vključno 10. januarja 1932. Reden pouk se prične v ponedeljek 11. januarja 1932. Ta odlok velja za osnovne, meščanske, srednje in učiteljske šole.

— Pojasnilo. Na pripombe tov. Škerletove iz Komende (glej »Jutro« št. 276, z dne 28. novembra t. l.) si dovoljuje učiteljsko kamniškega sresa pripomniti sledeče: Učiteljsko nikakor ni prezrlo klica stradalajočih in prav gotovo ne spada med »tisto veliko večino ljudi, ki ni doumela gorja bede«. Trdno smo prepričani, da je vsakdo v svojem delokrogu napravil vse, kar je bilo v njegovi moči, tiho kakor je pač vedno njegova navada. Če pa učinec ni bil povsod tak, kakor v Komendi, ni njegova krivda, kakor trdi gđ. Škerletova, ampak leži v dejstvu, da spada kamniški okraj letos — kakor so to pred kratkim ugotovili zastopniki kmetijstva — med pasivne kraje, ki bi moral uživati zakonite ugodnosti. Med letom je trikrat padla toča, jesenski pridelek pa so bili uničeni od slane in le poedin kraji — med njimi gotovo Komenda — niso mlatili prazne pšenice in ječmeneve slame. Poleg tega pa tvorijo večino v občinah delavci in kočarji, ki so zaradi brezposelnosti sami potrebni nujne pomoči. Gospodarska kriza in slaba letina se pozna posebno v šoli, ko večina staršev letos ne zmore kriti niti stroškov za neobhodno potrebne šolske potrebščine. Ako pa tvori ravno Komenda v celem kamniškem

okraju prijetno izjemo, bi se prav nič ne čudili, če bi bili tam uspehi nabiralne akcije še mnogo lepši. Sicer pa, ali bi ne bilo z ozirom na vzgojni in socialni moment umestno, da se nabiranje raznih prispevkov na narodnih šolah opusti. Vse to naj prevzamejo občinske uprave, ki naj letno stavijo v svojem proračunu za to potrebne in primerne zneske. Le na ta način se bo ta, sicer prostovoljni, a neobhodno potrebni davek, pravično in sorazmerno porazdelil na vse davkoplačevalce in bo tudi lahko dovolj visok, da bo v zadostni meri pomagal bližnjemu v nesreči. — Za odbor JUU društva za srez Kamnik: Arrigler Antun, predsednik.

— Koncert trbovelskega mladinskega pevskega zbora v Mariboru 13. decembra ob 11. uri dopoldne v Goetzovi dvorani. 16 največjih umetnih in narodnih pesmi bo izvajala ta odlično ocenjena 110 rudarskih otrok broječa pevska družina, ki je, lahko rečemo edinstven pojav na tem polju pri nas. Tovariši in tovarišice! Vam je posvečena vzgoja mladinske glasbe, zato reje zamudite te prilike, da vidite, koliko se res zmora na tem polju v ljubezni doseči z deo. Ljubljansko in okoliško učiteljsko je skoro korporativno prisostvovalo in se zavzelo za stremljenje tega zbora; Maribor naj isto pokaže.

— Na zborovanju celjskega učiteljskega društva v soboto 5. decembra je neka tovarišica pustila uro. Dobi jo pri društvenem tajniku na okoliški šoli v Celju.

— Pri zadnjem zborovanju učiteljskega društva Maribor desni breg je neki tovariš pomotoma vzel seboj moj dežnik. Odda ga naj tovarišu predsedniku Hrenu.

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da zagotovite svoji šoli nabavo z rešenjem ministrstva prosvete O. N. br. 36637/25 in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zemljepisnem pouku

Po naredbi prosvetnega oddelka Dravske banovine obvezana je vsaka šola imeti vsaj 1 izvod tega učila

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvnih slik Dalmacije in Primorja, izdelanih po naših najslavnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Krušlinu.

Znižana cena Din 296—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavijanjem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid. — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu ministrstva za vojno in mornarico D. br. 44012/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495/26 najprimernejše sredstvo za uspešno propagando za naš Jadrani.

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spoznavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Oskrbo šol v Dravski banovini vrši samostojno Banovinska zaloga šolskih knjig in učil v Ljubljani

— Tovarišem risarskega in merkantilnih tečajev. Kakor dogovorjeno izletimo prihodno pomlad na Češkoslovaško. Tovariši iz II. merkantilnega tečaja (v avgustu) so se že prijavili za ekskurzijo. Prosim še tovariše lanskega risarskega in letošnjega I. merkantilnega tečaja (v juliju), da pošljejo svoje prijave na spodnji naslov do 18. decembra t. l. — V božičnih počitnicah se bo vršil sestanek ekskurzistov. Čas in kraj povem pravočasno. Tovariški pozdrav! Lojze Hofbauer, učitelj v Hrastniku.

— Lep primer otroške ljubezni do bližnjega. V Ljubljani v Mestnem logu je precej velika naselbina barak, v katerih živijo najbednejši sloji mesta Ljubljane. Otroci v teh barakah trpijo vsled pomanjkanja hrane in obleke. To so opazili tudi njihovi sošolci na deški osnovni šoli na Grabnu. Spontano so začeli prinašati v šolo obnošeno obleko in živila in šli sami v Mestni log, kjer so za sv. Miklavža oddarovali svoje tovariše. Res lep primer otroške ljubezni do bližnjega.

— Božidar Jakac. Kakor doznavamo, pravi Umetniška Matica knjigo o slikarju Božidaru Jakcu. Ta svojevrsna umetniška monografija, ki jo bo uredil in ji uvod napisal esejist dr. K. Dobida, bo gotovo zanimala vse ljubitelje likovne umetnosti, saj je ime tega umetnika pač najbolj poznano med vsemi krogi naše javnosti. Knjiga bo opremljena, kakor še nobena te vrste naših knjig. Vsebovala bo obširen tekst ter do 80 celostranskih reprodukcij na najfinem papirju, knjigi pa bo priložena tudi po ena slika v barvnem tisku ter po en originalen Jakčev lesorez. Monografija bo v platno vezana. Kljub tej razkošni opremi je cena knjige v subskripciji, ki traja do 31. decembra, samo 90 Din, pozneje pa bo znatno dražja. Knjiga se naroča pri upravi Umetniške Matice, Ljubljana, Poljanski nasip 12.

— Kitajsko šolstvo. Prosvetni minister je nekoč izjavil, da bi moralo na Kitajskem obiskovati šole 43.600.000 otrok, ako bi hoteli kitajski narod dvigniti v prosvetnem pogledu. Za toliko otrok bi bilo potrebnih 740.000 osnovnih šol z 1.230.000 učitelji.

KONTRAKTUALCI.

Pri odtegljajih za naturalna stanovanja smo prizadeti najbolj učitelji kontraktualci, posebno oni, ki so tudi šolski upravitelji.

V učiteljski službi smo pogodbeni po največ begunci, ki smo se zatekli v materino državo, da tu nadljujemo delo, katero je naš življenjski poklic. Ljubezen do naroda in odpor proti krivicam sta nas pripeljala sem. Ljubezen do poklica, ki nam ni le kruh, temveč ga pojmujemo kot ideal, nas je vodila in pripeljala k svobodnim bratom. Tu smo se poglabili v delo z nezmanjšanim idealizmom.

Sredstva za življenje prejemamo po pogodbi. Sklenili smo pogodbo v večini že pred časom. Prejemki nam ostanejo isti, naj bo deležno ostalo uradništvu kakršnikoli izboljšanj materialnega položaja. Tudi napredovati ne moremo v tem času.

Rastejo pa nam potrebe. Otroci terjajo od očeta vsak dan večji kos kruha; skrbeti moramo za njihovo bodočnost. — Pogodbeni prejemki so nujen minimum naših življenjskih potreb.

Pogodbeniki, ki smo se zatekli v materino državo, smo vložili prošnje za sprejem v stalno državno službo. Od dneva, s katerim bomo prevedeni, prevzamemo nase dobroto in breme državnih uradnikov. Takrat naj bi se upoštevala in odračunala tudi naturalna stanovanja. Sedanji odtegljaji pa preobčutno prizadevajo našo življenjsko eksistenco.

Prošnja kontraktualcev je, naj bi se upošteval njihov položaj in naj bi se jim za čas kontraktualne službe ne zaračunavalo naturalnih stanovanj.

KLIC SLOVENCEV - IZSELENCJEV IZ BUENOS AIRESA ZA PODARITEV KNJIG!

Slovenska Matica je prejela naslednji dopis:

Znano Vam je, da se je mnogo Slovencev izselilo v Argentino in v Južno Ameriko sploh.

Ker pa smo Slovenci po naravi družabni ljudje, smo si pred dvema letoma ustanovili »Slovensko prosvetno društvo« Buenos Aires, v katerem naj bi se shajali, izobraževali in zabavali tu v daljni tujini.

Ker pa smo raztreseni po vsej Južni Ameriki in ni bilo mogoče spraviti vseh Slovencev pod okrilje enega samega društva, smo ustanovili zraven tega še pet drugih društev pod istim imenom in z enakimi pravili, katera so združili vse Jugoslovence ter si medsebojno pomagati na socialnem in gospodarskem polju.

Ostala društva se nahajajo: Slov. prosv. društvo Buenos Aires, S. P. D. 3 Cordoba, S. P. D. Triglav Rosario, S. P. D. Sao Paolo (Brasil) in S. P. D. Montevideo (Uruguay).

Vsa ta društva se pa vedno obračajo na nas, kot prvo društvo v glavnem mestu Južne Amerike, ki začasno zastopamo zvezo, naj bi jim pomagali s knjigami, notami in dramskim materialom.

Ker so pa naša sredstva zaradi velike brezposelnosti neznatna, jim žalibog niti z najpotrebnejšim ne moremo pomagati. Zato se tem gotovo obračamo do Vas s prošnjo, da nam priskočite na pomoč s kakimi knjigami ali notami ter po možnosti igrami.

Ker vemo, da Vam je na srcu naša nemila usoda ter da čutite z nami, ki se moramo v daljnji tujini boriti za kosček kruha, ker so naša sredstva zaradi velike brezposelnosti zelo omejena, upamo, da boste iz Vaše rodoljubnosti pripomogli k čim lepšemu razvoju naših društev ter ugodili naši prošnji, za kar se Vam že v naprej zahvaljujemo

Slovenska Matica bo darovala nekaj svojih knjig, od vsake po več izvodov. Priporočamo, da izroče darovalci knjige na Slovensko Matico na Kongresnem trgu št. 7 v Ljubljani, ki bo preskrbela odpremo vseh knjig v Buenos Aires.

Učiteljski pravnik.

— § Zdravljenje v bolnicah. Po § 7. točka 4. zakona o bolnicah in v zvezi s členom 112. prejšnjega in po § 88. sedanjega uradniškega zakona imajo pravico do brezplačnega zdravljenja v javnih državnih bolnicah vsi državni uslužbenci (uradniki, uradniški pripravniki, zvaniki in služitelji) kakor tudi njihovi družinski člani. Zdravljenje se vrši na stroške proračuna ministrstva socialne politike in narodnega zdravja.

Cenjene gosp. učiteljice!

Za specialno, strokovno, solidno delo Vaše garderobe, po vseh inozemskih žurnalih Vam jamči, novootvorjeni

damski atele Jovanke Potočnik, izprašane in diplomirane v inozemskih krojnih šolah — **Mestni trg 5/II.**

Izdeluje tudi kroje po meri. Kostume in plašče izdelujejo prvovrstni damski krojači

— § Odtegotanje uslužbenskega davka od stanarin, ki so jih dolžne plačevati po § 29. in 175. zakona o narodnih šolah občine, odnosno krajevni šolski odbori, izvršuje računovodstvo kraljevske banke uprave od vseh brutto prejemkov. Občine in krajevni šolski odbori izplačujejo učiteljem stanarino brez vsakih odbitkov. O tem ponovno obveščamo vse učiteljske na podlagi razpisa kraljevske banke uprave z dne 22. junija 1931. IV. No. 9593/1.

Naše narodno šolstvo.

SOLSTVO V DRAVSKI BANOVINI.

9. Ustanovljena je nova šola Globočice, srez Krško. Šolski okoliš obsega vasi Globočice, Šobenja vas, Stankovo, Zejno, Mali Cirnik, Krasna vas, Čedem in Kamenca iz upravne občine Čatež. V šolskem okolišu je 88 šolgodnih otrok.

10. Dvoražredna osnovna šola v Lescah, srez Radovljica se razširi v trirazrednico. Na šoli je 105 šolobiskujočih otrok.

11. Razširi se dvoražredna narodna šola Liboje, srez Celje v trirazrednico. Na šoli je 142 šolobveznih otrok.

12. Otvorjena je vzporednica k drugemu razredu na dvoražrednici v Beli cerkvi, srez Novo mesto. V šolskem okolišu je 167 šolgodnih otrok.

13. Razširjena je trirazrednica Polhov gradec, srez Ljubljana okolica v štirirazredno osnovno šolo. Na šoli je 267 otrok.

14. Dvoražredna osnovna šola Luče, srez Gornji grad se razširi v trirazrednico. Na šoli je 145 šolobiskujočih otrok.

15. Ministrstvo prosvete je odredilo otvoritev I. razreda višje narodne šole k sedanjim štirirazrednim osnovnim šolam v Majšpergu, srez Ptuj. Na šoli je 206 otrok.

16. Na deški petrazredni osnovni šoli v Slovenski Bistrici je otvorjena vzporednica k IV. razredu.

17. Na šestrazrednici Moravče, srez Kamnik je otvorjena vzporednica k V. razredu. Na šoli je 378 otrok.

— Meščanskošolski zakon sprejet. Na predlog ministra prosvete je podpisal Nj. Vel. kralj zakon o meščanskih šolah, ki so državne ustanove. Njegov namen je nuditi svojim učencem, poleg potrebne socialne vzgoje, kakor tudi vzgoje v duhu državnega in narodnega edinstva in verske strpnosti, tudi obsežnejšo splošno izobrazbo, ki ji jim ne more dati narodna šola. Poleg tega pripravljajo meščanske šole svoje učence za trgovske, obrtno-industrijske ali kmetijske poklice in jim nudijo praktično znanje in vzgajajo ljubezen do teh poklicev. Pripravljajo tudi svoje učence za srednje strokovne šole. Meščanske šole se prištevajo k nižjim srednjim šolam in so razdeljene v deške, dekliške in mešane. Vsaka meščanska šola ima svoj okoliš, iz katerega sprejema učence. Ta okoliš določi ministrstvo prosvete. Z zakonom je dovoljena tudi internatska ureditev meščanskih šol.

NOVI ZVEZKI ZA OSNOVNE IN VIŠJE NARODNE SOLE.

Šolskim upraviteljem in učiteljskim tiskarnam, da nabavijo nove zvezke za osnovne šole za svoje šole in razrede, ker so ti zvezki izdelani po predpisih, kakor jih je ugotovila komisija v ministrstvu prosvete v Beogradu za sestavo enotnih zvezkov.

- Zvezki so sledeči:
1. Lepopisnice z napisanimi vzorci. (Rjav ovitek.)
 2. Lepopisnice brez napisanih vzorcev. (Rjav ovitek.)
 3. Lepopisnice z napisanimi vzorci v cirilici. (Rjav ovitek.)
 4. Okrogla pisava.
 5. Pisanke in vezbanke. (Zelen ovitek.)
 6. Vezbanke za računanje. (Moder ovitek.)
 7. Risanke. (Siv ovitek.)

Vsi zvezki so izdelani iz najfinejšega pisalnega papirja ter opremljeni s pivnikom.

Šolska upravitelstva in učiteljsko naprošamo, naj opozore trgovce z zvezki, da naroče, ko jim poide zaloga dosedanjih zvezkov le nove vzorce, da bodo tako polagoma uvedeni v vse šole enotni zvezki.

Šolska upravitelstva so prejela podoben propekt in opis zvezkov.

Uvedite nove zvezke v svoje razrede! Z uvedbo teh zvezkov koristite tudi svojemu stanu, ker podpirate svoja stanovska podjetja!

Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Hočete razveseliti svoje otroke za Božič? Kupite jim „Mihca in Jakca“ in „Tiho življenje“!

LISTEK

† Anton Mlekuž.

Dne 1. decembra je umrl v Čepovanu na Goriškem nadučitelj v pok. Anton Mlekuž.

Ta kratka vest je globoko pretresla vse njegove prijatelje in znanke, ki niso mogli pohiteti na sveže izkopani grob, da se poslovijo od znanca, prijatelja, moža kremenitga značaja, železne volje, rodoljuba, blagega vzgojitelja in očeta.

Nad 40 let je pokojnik učiteljeval in najbrže bi podaljšal svoje šolsko delo še za kako leto, da ni usoda odtrgala tako velik del našega ozemlja in ga prisodila Italiji. Okupacija mu je zrahljala živce in moral je zaprositi za upokojitve. Polnih 39 let je služboval v Čepovanu, izbral si tamkaj svojo življenjsko družino in vzgojil v strogo nacionalnem duhu 8 otrok, izmed katerih se jih je posvetilo 5 učiteljskemu poklicu. Dva sta šolska upravitelja, dve učiteljici, a najmlajša študira učiteljice v Mariboru.

Kot more le najboljši oče, skrbel je pokojnik za svojo družino, a ostalo mu je še ljubezni, ki so bili deležni Čepovanci. Videl je vse narodno izobraževalno delo med tamkajšnjim ljudstvom in se poleg tega posvetil predvsem sadjarstvu, in Čepovan se je ponašal z res lepimi sadovnjaki, ki jih je pa svetovna vojna precej uničila, a so jih deloma zopet popravili. — To je bil viden znak njegovega dela in truda, a mnogi znajo, kajni in zavedni narodnjaki, ki niso klonili niti pred silo in niso zatajili svoje narodne

zavesti — ti so še danes priča njegovega pravega vzgojnega dela med ljudstvom.

Kako priljubljen je bil v vsej čepovanski okolici, je pričala za tamkajšnje razmere naravnost ogromna udeležba pri pogrebu. Cerkevni pevski zbor mu je zapel na grobu tri žalostinke in domači župnik je imel lep nagrobni govor, v katerem je poudarjal pokojnikove zasluge. Ni ga bilo očesa, ki bi ostalo suho od grobu tako zaslužnega moža. »Takega učitelja ne bomo več imeli,« so šepetali ljudje, ko so se vračali s pokopališča, in govorili so resnico.

Prezgodaj je legel v grob. 72 let življenja je imel za seboj, a ljudstvo in družina bi ga še potrebovali — toda usoda je neizprosna.

Bodi pokojniku nesvobodna zemlja lahka, vsem prizadetim pa izrečeno sožalje.

Osemdesetletnik

Fran Zaman.

(1852.—1932.)

Nedogledna vrsta let, dolga doba učiteljevanja, vence učenih uspehov, truda, oklevanja in žrtve v času po premembni konkordatske šole v pokonkordatsko je bilo njegovo življenje. Šele po osemdesetih letih (1880.) nadalje so se začela učiteljsvu jasni trenutki. Zamanu so se zopet zmrčala z italijansko okupacijo Notranjske in Primorske, pa le ni obupal.

Rojen v Selščku pri Litiji je obiskoval osnovno šolo v Šmartnem pri Litiji, kjer je učiteljeval komponist E. Adamič. Latinsko šolo je izdeloval pri o.o. frančiškanih v Novem mestu — nekako do sedme. Usoda ga

je zrinila v vojaško suknjo, iz nje pa v šolo na deželi, kjer naj širi kulturo med slovensko mladino. Sreča je bila — ali nesreča — da ni znal orglati. V Trnovem pri Ilirski Bistrici je služboval skupaj s komponistom Fr. Gerbičem.

V ti dobi si je tudi poiskal iz domačih krajev družico življenja — skrbno, marljivo ženo, vzorno gospodinjico in vzorno mamico drobnih družin. Po nekaterih pisanih letih je jubilarja zanesla usoda na Vel. Ubeljsko pod Naposom.

Povsod, kjer se je mudil, so ga ljudje spoštovali in radi poslušali njegove smetnice, dovtype, šale in paradokse.

Službena leta so se množila, doraščala je njegova obitelj, a učiteljska usoda nam tedaj ni prizanašala. Kranjsko učiteljsvo je preživljalo cela decenija vseh sedem lačnih let in sedem suhih krav. Koliko je bilo šolnikov, ki bi mogli tedaj otroke vsaj za silo pripraviti h kaj boljsemu kosu kruha?

Plače 430—500 gld. s pripadajočimi petletnicami so bile kitajski zid, preko katerega učiteljska para ni mogla, ni smela.

V takih časih in takih razmerah se je pripravljala naš jubilar na predzadnjo etapo pred smrtjo — v Hrenovce na dvoražrednico. Otroci so iskali kruha po službah, dečki celo v Ameriki — pozneje tudi deklice v deželi dolarja — nekaj jih je pobrala smrt. Med najmlajšimi je ena učiteljica (Slavica). Skoro z lahkoto so se bližali vsak v pripraven kotiček — ljuba mamica ga je našla med prvimi na Hribu poleg Sv. Martina — pod zemljo.

Svetovna vojna. Prevrat — Lahi. Upokojitev.

Sredi največjega nemira, med sovražnimi tuji, nezanesljivimi domačini s skromno pokojnino ob podpori vseh svojih dragih se rade volje ozira čestitljivi učitelj veteran preko meje v sosedno kraljevino, kamor mu željno vsak dan hite misli, spomini in hrepenjenje.

80letni Zaman se ni proslavil s peresom, ne z glasbo, ne v narodni organizaciji, a podpiral je te ustanove po svojih močeh. Čisti nazori izkristalizovanega rodoljubja, sodba o slovenski domovini, iskrena in resnična, pikra ponekod v naši zgodovini.

Na zunaj kaže narodna duša zlasti na deželi raje svoje nedostatkosti in celo okretost, nego da bi se koštila s svojo okretostjo, rodoljubnostjo in snago. Toda naši mladeniči pri telovadbi, naši Sokoli, naši vojski so spretni dečki ne le v lahki atletiki, marveč celo — akrobati. Slovenci je iskren, odkrit, potrpežljiv do skrajnosti, a svoje notranje strani marsikdo hrani zase in svoje drage. Zdravo jedro se čisto skriva globoko pod raskavo, ali vsaj neodločno vnanostjo.

Tako je sodil o nas naš mož, šolnik iz jedra naroda. Sodil nas je, a nikoli obsojal, marveč bodril: Naprej, naprej! — In mi, ki smo hiteli za vzorci, ki hitimo in bomo hiteli za njimi, se s ponosom družimo v vedno večjo četo, ki poziva z Zamanom vred krepko: Naprej, naprej!

Ljubezen do doma, do rodne grude — mile Dolenjske ga je začasno priyahila v Zgornjo Šiško. Doklej?

Ostani junaku Zamanu starost mila, kakor mu je bila prošlost vzgladna — polna vzorov in nad, ostani do poznih, poznih let! Komšija.

Učiteljska tiskarna priporoča nove zvezke vsem osnovnim in viš. narodnim šolam.